

Hem>Dina rättigheter>Brottsoffer>Ersättning>Skadestånd från gärningspersonen

Skadestånd från gärningspersonen

Hur gör jag för att kräva skadestånd eller andra former av ersättning/gottgörelse från gärningsmannen i en rättegång (brottmålsprocessen), och vem ska jag rikta skadeståndskravet till?

Gärningsmannen är skyldig att gottgöra den skada som brottsoffret åsamkats. Enligt artikel 185 i strafflagen ska ersättning för alla brott ske i enlighet med civilrättslagstiftningen. Om ett brott har lett till materiell eller ideell skada måste gärningsmannen och varje annan person som enligt civilrätten är ansvarig för gärningsmannens handlingar betala skadestånd. Enligt civilrätten är skada till följd av ett brott en av de omständigheter där det kan vara nödvändigt att ersätta ideell skada (artikel 20159 i civilagen).

Brottsoffret har två olika alternativ för att få gottgörelse för den skada som lidits.

Brottsoffret kan föra talan om enskilt anspråk som en civilrättslig part i en brottmålsprocess. Det innebär att brottsoffret för sin civilrättsliga talan inom ramen för brottmålsprocessen (*costituzione di parte civile*). I slutet av brottmålsprocessen gör domstolen en bedömning av skadan och utdömer skadestånd, eller nöjer sig med att konstatera att brottsoffret har rätt till skadestånd och ber parterna vända sig till en tvistemålsdomstol för att fastställa skadeståndsbeloppet. Enligt artikel 74 i straffprocesslagen får var och en som har lidit skada av ett brott, eller deras arvingar, föra en talan om enskilt anspråk i brottmålsprocessen mot den tilltalade och varje person som har ett civilrättsligt ansvar i enlighet med artikel 185 i strafflagen.

Brottsoffret kan även väcka en civilrättslig talan direkt, genom att ansöka om ersättning vid en allmän tvistemålsdomstol.

Förhållandet mellan en civilrättslig och en straffrättslig talan regleras av artikel 75 i straffprocesslagen. En civilrättslig talan som väcks vid en tvistemålsdomstol kan överföras till en brottmålsprocess. Detta kan göras när som helst fram till dess att tvistemålsdomstolen meddelar dom i saken i målet, även om denna dom fortfarande kan överklagas. I så fall avbryts den civilrättsliga processen, och brottmålsdomstolen fattar även beslut om rättegångskostnaderna vid tvistemålsdomstolen. Om den civilrättsliga talan inte överförs till brottmålsprocessen fortsätter handläggningen av talan vid tvistemålsdomstolen. Så är även fallet om talan väcktes vid en tidpunkt då det inte längre var möjligt att väcka talan om enskilt anspråk i brottmålsprocessen. Om en civilrättslig talan mot en person som är tilltalad i en brottmålsprocess väcks vid en tvistemålsdomstol efter att en talan om enskilt anspråk som civilrättslig part har väckts i brottmålsprocessen, eller efter en brottmålsdom i första instans, vilandeförklaras tvistemålsprocessen i avvaktan på brottmålsdomen, förutom vid de undantag som anges i lag.

I vilket skede i brottmålsprocessen bör jag lägga fram mitt skadeståndskrav?

En talan om enskilt anspråk i brottmålsprocessen får väckas fram till tidpunkten för den förberedande förhandlingen, eller till och med efter detta. I så fall måste talan ha väckts före slutförandet av de förberedelser som enligt artikel 484 i straffprocesslagen måste vidtas innan själva rättegången inleds. Efter detta går det inte längre att väcka talan om enskilt anspråk i brottmålsprocessen. Om en civilrättslig part väcker talan om enskilt anspråk i brottmålsprocessen efter det att den tidsfrist för att kalla vittnen, sakkunniga och rådgivare som anges i artikel 468.1 i straffprocesslagen har löpt ut, kan den civilrättsliga parten inte utöva sin rätt att överlämna listor på vittnen, experter eller tekniska rådgivare. Så snart den civilrättsliga parten har väckt talan om enskilt anspråk får denne ställning som part i rättegången i första instans och i eventuella överklaganden, om vederbörande inte undantas eller frivilligt avsäger sig denna ställning. En talan om enskilt anspråk i en brottmålsprocess läggs ned i följande två fall: 1) En ansökan om att en civilrättslig part ska undantas kan inges av den allmänna åklagaren, den tilltalade eller en part med civilrättsligt ansvar (artikel 80 straffprocesslagen), eller så kan domstolen på eget initiativ förordna att en civilrättslig part ska undantas när som helst fram till dess att rättegången i första instans inleds (artikel 81 i straffprocesslagen). 2) När som helst under processen kan den civilrättsliga talan uttryckligen återkallas genom en muntlig eller skriftlig förklaring från den civilrättsliga parten eller dennes särskilda ombud (*procuratore speciale*). Den civilrättsliga talan anses ha återkallats genom tyst medgivande om inget yrkanden framställs, eller om en talan väcks vid en tvistemålsdomstol (artikel 82 i straffprocesslagen).

Vad kan jag kräva skadestånd för, och hur bör jag lägga fram skadeståndskravet (ange en totalsumma och/eller specificera de olika förlusterna, förlorad vinst och ränta)?

I en talan om enskilt anspråk i en brottmålsprocess kan det yrkas på ersättning för alla former av skador, både materiella och ideella, sjukvårdskostnader, rättshjälp, teknisk rådgivning och andra kostnader som uppstått och styrkts, under förutsättning att skadorna har uppstått till följd av det brott som begåtts.

Finns det en särskild blankett för skadeståndskrav?

Det finns inte några officiella blanketter inom ramen för den italienska brottmålsprocessen, men följande krav måste vara uppfyllda:

Den civilrättsliga parten måste ha rättskapacitet (*capacità processuale*). Förklaringen om att parten vill föra talan om enskilt anspråk i brottmålsprocessen måste inges till relevant domstolskansli eller överlämnas vid förhandlingen. För att kunna tillåtas måste den innehålla a) personuppgifter för den fysiska person eller namnet på den sammanslutning eller organ som vill föra talan om enskilt anspråk som civilrättslig part och personuppgifter för deras juridiska ombud, b) personuppgifter för den tilltalade mot vilken talan om enskilt anspråk förs, eller andra uppgifter som kan identifiera dem, c) det fullständiga namnet på den advokat som företräder den civilrättsliga parten och detaljer om dennes tillstånd att agera, d) en motivering av skadeståndskravet och e) advokatens underskrift. Om förklaringen inges vid ett annat tillfälle än vid en förhandling måste den civilrättsliga parten underrätta de övriga parterna om förklaringen. Underrättelsen träder i kraft i förhållande till varje part samma dag som den delges. Om advokatens tillstånd att agera inte anges längst ned i eller i marginalen till förklaringen om att den civilrättsliga parten vill föra talan om enskilt anspråk, och i stället meddelas på ett av de andra formulär som föreskrivs i artikel 100.1 och 100.2 i straffprocesslagen, måste detta registreras på domstolens kansli eller inges vid förhandlingen tillsammans med förklaringen.

Vilken bevisning måste jag lägga fram för att styrka mitt skadeståndskrav?

Talan om enskilt anspråk i en brottmålsprocess går utöver processen för att fastställa den tilltalades skuld eller oskuld. Det är åklagarmyndighetens uppgift att bevisa att den tilltalade är skyldig. Den civilrättsliga parten kan emellertid spela en roll i bevisprocessen, särskilt när det gäller bevis på den typ av skada som lidits, omfattningen av skadan osv. I en tvistemålsprocess är det däremot brottsoffret som i regel har bevisbördan när det gäller att lägga fram bevis (t.ex. läkarintyg) som visar omfattningen av den skada som lidits, även om bevisbördan kan fullgöras genom att visa att det finns en rättslig presumtion till brottsoffrets fördel.

Kan jag få rättshjälp före och/eller under förfarandet? Kan jag få det även om jag inte är bosatt i det land där förfarandet äger rum?

Statligt finansierad rättshjälp kan beviljas personer vars årsinkomst inte överstiger en viss tröskel. Rättshjälp beviljas under förutsättning att rättsprocessen äger rum i Italien. Både italienska och icke-italienska medborgare kan ansöka om rättshjälp. Rättshjälp regleras av presidentdekret nr 115/2002.

När kan brottmålsdomstolen avvisa eller vägra att pröva mitt skadeståndskrav mot gärningsmannen?

I en brottmålsprocess prövas inte skadeståndskravet om den tilltalade frikänns. Om det under förundersökningen begärs att en överenskommen påföljd ska tillämpas (*richiesta di applicazione di pena*) kan en ansökan om att föra talan om enskilt anspråk i brottmålsprocessen inte godtas vid den förhandling som

följer. En ansökan om att föra talan om enskilt anspråk kan inte heller göras vid en förhandling efter en begäran om tillämpning av en överenskommen påföljd i ett förfarande om en invändning mot ett beslut om påföljd som fattas utan att höra den tilltalade (*opposizione a decreto penale*) eller en invändning mot ett beslut om omedelbar dom (*opposizione a decreto di giudizio immediato*). I lagstiftningen anges dessutom uttryckligen att en civilrättslig part i vissa andra fall inte får föra talan om enskilt anspråk i en brottmålsprocess, t.ex. i en rättegång mot minderåriga.

Kan jag överklaga ett sådant beslut eller söka andra former av ersättning/gottgörelse?

I slutet av rättegången, efter domen i första instans eller efter ett överklagande, kan den civilrättsliga parten komma fram till att det slutliga avgörandet inte tar tillräcklig hänsyn till den skada som denne lidit. I så fall kan den civilrättsliga parten – återigen genom sin advokat – överklaga domen, men bara i de delar eller punkter som rör skadeståndskravet. En påföljande dom kan sedan ändra domen i första instans i de delar som rör de civilrättsliga aspekterna (och således skadeståndet). En sådan dom kan vända de negativa effekterna av domen i första instans när det gäller gottgörelsen av skada, men påverkar inte bedömningen av den tilltalades straffrättsliga skuld. En tilltalad som bedömts oskyldig i straffrättsligt hänseende fortsätter att betraktas som oskyldig även efter att domen har ändrats till den civilrättsliga partens fördel. Brottmålsdomstolens beslut om den tilltalades straffrättsliga skuld står således fast om en dom som frikänner den tilltalade endast överklagas av den civilrättsliga parten. Det kan därför finnas en objektiv och konkret konflikt mellan slutsatserna i den dom i första instans som frikänner den tilltalade i straffrättsligt hänseende och slutsatserna i en dom till följd av ett överklagande som ingetts av den civilrättsliga parten, som låter samma faktiska omständigheter ligga till grund för ett avgörande om gottgörelsen av skada. Det är tydligt att detta är en extremt känslig och teknisk fråga.

Om domstolen tildömer mig skadestånd, hur ser jag till att domen mot gärningsmannen verkställs och vilken hjälp kan jag få för att se till att så sker?

På den civilrättsliga partens begäran, och förutsatt att det finns giltiga skäl, förklarar domstolen att dess beslut att bevilja ersättning för skada är preliminärt verkställbart. Ett föreläggande om en första preliminär delbetalning (*provisionale*) är alltid omedelbart verkställbart. Så snart domen blir verkställbar kan parten verkställa denna i enlighet med sedvanliga civilprocessrättsliga bestämmelser.

Senaste uppdatering: 24/02/2020

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.